

Historian viimeiset samurait : Legendaarinen Shinsengumi

Karoliina Rankinen

Tekijä: Karoliina Rankinen.

Artikkelin nimi: Historian viimeiset samurait : Legendaarinen Shinsengumi.

Julkaisu: Harukaze – Kirjoituksia Japanin kulttuurista.

Numero: 8.

Julkaisupäivämäärä: 31.12.2013.

Julkaisija: Japani-opinnot, Oulun yliopisto, Oulu.

ISSN: 1458-2899.

URL: http://www oulu.fi/Harukaze/Rankinen_2013.pdf

Asiasanat: samurait, sotilaat, sotilasjärjestöt, Shinsengumi.

Mikä ihmeen Shinsengumi? Monet mieltivät tämän japanilaisessa mediassa usein esiintyvän sanan merkitystä. Harva kuitenkaan löytää vastausta, eikä ihme. Englannin- ja suomenkielisiä lähteitä on olemattoman vähän. Lyhyesti Shinsengumia voi kuvata 1800-luvun puolivälin poliisiryhmäksi, joka hyväksyi jäseniä syntyperään katsomatta, minkä takia heitä halveksittiin. Siitä huolimatta he elivät kuin todelliset samurait, jopa enemmänkin. Nykyään heitä pidetään yhtenä viimeisistä todellisista samurairyhmistä.

SHINSENGUMI

Vuosi 1859, pääkaupunki Kyo. Kauppiaat huutelevat kojuissaan ja kaupunkilaisten eloisa rupattelu täyttää kaupungin kadut. Yhtäkkiä melu hiljenee ja ihmiset vetäytyvät syrjään. Shinsengumi (新撰組, ”vasta valitut joukot”) on saapunut paikalle. Kuten aina, Shinsengumin jäsenet kulkevat määräystensä mukaisesti kymmenen hengen ryhmissä. Toki Kyon kaduilla partioi muitakin ryhmiä, muttei kukaan voi sekoittaa heitä Shinsengumiin. Kenelläkään muulla ei ole samanlaista sinistä *haoria*, joka niin usein värjäytyy verestä punaiseksi. Muistutuksena tästä kaikkien lanteilla riippuvat *katanat*. Siellä missä Shinsengumi liikkuu, tapahtuu todennäköisesti pian verenvuodatusta, jokainen kaupunkilainen tietää tämän.

Shinsengumi oli helppo tunnistaa paitsi sinisestä *haorista*, myös ryhmän tunnuksena toimivasta lipusta. Punaiseen lippuun oli kirjoitettu ”makoto” (誠), mikä tarkoittaa japaniksi vilpittömyyttä.

Kuva 1: Mibu-temppelin, jossa Shinsengumi piti päämajaa, portti ja Shinsengumin lippu (誠, makoto) Kiotossa. Kuva Karoliina Rankinen, 2012

Ryhmän tehtäviin kuului pääasiassa Kyon katujen partiointi ja kapinallisten kukistaminen. He myös ottivat tehtäviä vastaan Aizun (nykyisen Fukushima) läänitysalueelle, jota tuohon aikaan johti **Matsudaira Katamori**. Shinsengumi työskenteli Matsudairan suorassa alaisuudessa. Shinsengumi oli erityisen tunnettu ankarien sääntöjensä takia, bushidōn (武士道, ”samurain tie”) noudattaminen oli ehdotonta. Kuuluisat Shinsengumin viisi sääntöä kuuluivat:

Ensimmäinen artikla: Ei ole sallittua poiketa samuraiden säännöistä. Toinen artikla: Ei ole sallittua lähteä Shinsengumista. Kolmas artikla: Ei ole sallittua kerätä rahaa yksityiseen käyttöön. Neljäs artikla: Ei ole sallittua osallistua käräjäoikeuteen. Viides artikla: Ei ole sallittua käydä henkilökohtaisia tais-teluita.

Jokaisesta rikkeestä seurasi seppuku (切腹, rituaalinen itsemurha, joka oli sallittu vain samuraille). Shinsengumi hyväksyi jäseniä luokkajakoon katsomatta, mutta odotti kaikkien jäsenten liittymisen jälkeen käyttäytyvän kuin samurai. Huolimatta ankarista säännöistä ja työn vaaroista monet liittyivät Shinsengumiin. Vaikeina aikoina lupaus ruuasta ja rahasta veti puoleensa hengenvaarasta huolimatta.

ENSIKOSKETUS SHINSENGUMIIN

Missä nykyisin Shinsengumista kuulee? Monien länsimaalaisten ensikosketus Shinsengumiin liittyy animeen ja mangaan, jotka nousivat nuorison suosioon 1990-luvulla. Shinsengumiin liittyvän median kulta-aika sijoittuu 1990-luvulle, jolloin siitä ilmestyi lukuisia anime-, manga- ja tv-sarjoja sekä pelejä ja elokuvia. Lisäksi aiheesta ilmestyy Japanissa joka vuosi uutta kirjallisuutta, sekä faktaa että fiktioita. Eikä vauhti vaikuta hiljentyvän. Merkittävimmät vuonna 2013 länsimaissa ilmestyvät Shinsengumiin liittyvät julkaisut tulevat olemaan mangan osalta *Rurouni Kenshin* ja *Kaze Hikaru*, animen osalta *Peacemaker Kurogane* sekä pelien osalta *Hakuōki*.

Yksi suosituimmista sarjoista ja monille ensimmäinen, jossa he kuulivat Shinsengumista, on *Rurouni Kenshin*. Tämä melkeinpä legendaariset mittasuhteet saanut sarja on herättänyt monen kiinnostuksen, vaikka siinä vain viitataan Shinsengumiin sarjan yhden suosituimmista päähahmoista, **Saitō Hajimen**, kautta eikä paneuduta aiheeseen syvemmin, pääpainon ollen Shinsengumin vihollisissa. Mangan tekijä sai Shinsengumia koskevista viittauksistaan paljon kriittistä palautetta faneilta, jotka eivät pitäneet siitä, kuinka hän muutti joitakin historiallisia faktoja. Vuonna 2012 ilmestynyt live action-elokuva ja edelleen jatkuva, uusi manga ovat osaltaan herättäneet uudestaan kiinnostuksen Shinsengumia ja sen aikakautta kohtaan. Into leviää todennäköisesti pian myös Japanin ulkopuolelle uuden mangan ilmestyessä englanninkielisenä vuonna 2013.

Shinsengumi on erityisen suosittu naisten keskuudessa. Naisten suosimista sarjoista, joissa Shinsengumi esiintyy, tunnetuimpiin lukeutuu manga-sarja *Kaze Hikaru*, joka on sekoitus historiaa ja romanttista fiktiota. Toinen suosittu ja tv-sarjoista uusin on *Hakuouki*, jonka suosio on lisännyt Japanissa Shinsengumia koskevaa turismia. Nämä kaksi sarjaa kertovat molemmat Shinsengumista romanttisella otteella. Miehillä suunnatuista sarjoista merkittäviä ovat *Peacemaker Kurogane* ja *Gintama*, joista Peacemaker esittää Shinsengumin vakavalla otteella, Gintama taas parodioiden.

Shinsengumi on myös suosittu cosplayn kohde niin todellisuudessa kuin anime-maailmassakin. Cosplay on harrastus, jossa pukeudutaan japanilaisen sarjan fiktiiviseksi hahmoksi. Melkein joka sarjassa, jossa nähdään cosplayta, löytyy ainakin yksin Shinsengumia cosplayaava hahmo. Hyvänä esimerkkinä toimii *Ouran High School Host Clubin* Shinsengumi-jakso, jossa kaikki päähahmot cosplayasivat Shinsengumia.

Kuva 2: Shinsengumin cosplayaajia Kiotossa yllään Shinsengumin sininen haori. Kuva Karoliina Rankinen, 2012

Shinsengumi esiintyy myös useissa japanilaisissa televisiosarjoissa, joista mieleen jäänein lienee NHK:n *Shinsengumi!*. Se ei ole vielä levinnyt Japanin ulkopuolelle. Länsimaalainen katselija voi kohdata Shinsengumin myös pelissä *Total War Shogun 2*, jossa Shinsengumi on yksi pelattavista ryhmittymistä.

KUINKA KAIKKI ALKOI

Eräänä rauhallisena maaliskuun päivänä vuonna 1854 Tokionlahdella tapahtui kummia. Paikallisten äimistykseksi lipui rannikolle joukko omituisia ja pelottavia laivoja, joita alettiin pian kutsua nimellä ”mustat laivat” (黒船, *kurofune*). Kommodori **Matthew Perry** (1794–1858) oli palannut miehistöineen hakemaan vastausta vuoden takaisille Yhdysvaltain vaatimuksille, jotka koskivat Japanin satamien avaamista kaupankäynnille. Tietoisina länsimaalaisten aseiden ylivoimaisesta tehosta ja riskeistä, jotka Japania kohtaisivat vaateista kieltäytyttäessä, joutui Japani päättämään 250 vuotta kestäneen eristäytymisensä ja myöntymään ehtoihin.

Tästä sai alkunsa lyhyt, mutta sotaisa Bakumatsu-aikakausi (幕末, 1853–1869), jolle sijoittuu Japanin historian yksi verisimmistä sisällissodista, Boshin-sota (戊辰戦争, *Boshin sensō*, 1868–1869).

Japania 1600-luvulta lähtien hallinneella Tokugawa-suvun johtamalla shogunaatilla riitti vastustajia. Myöntymisen ulkomaalaisten vaatimuksiin antoi vastustajille tilaisuuden syyttää shogunaattia pelkuruudesta ja kykenemättömyydestä hoitaa tehtäviään. Yksi suurimmista vastustajista, Chōshū-klaani, tuki *Sonnō jōi* -aatteen (”Kunnioitakaa keisaria, karkottakaa barbaarit”) kannattajia, jotka halusivat palauttaa vallan keisarille ja karkottaa ulkomaalaiset. Tämä sai aikaan levottomuuksia ympäri maata, etenkin pääkaupunki Kyossa (nykyisessä Kiotossa). Levottomuuksien ratkaisuksi ehdotti oppinut **Kiyokawa Hachirō** uudenlaista lähestymistapaa: Edosta (nykyisestä Tokiosta) tulisi koota toimittoimia *rōnineita* ja muodostaa ryhmä, joka suojelisi pääkaupunkia järjestystä ylläpitäen ja shogunaattia suojellen. Lupa myönnettiin ja näin sai alkunsa *rōshigumina* (浪士組) tunnettu joukkio. Kiyokawa ei kuitenkaan todellisuuksessa tukenut shogunaattia, vaan *rōninien* saavuttua lähti pääkaupungista taistellakseen *Sonnō jōi* -aatteen puolesta.

KONDŌ ISAMI, HIJIKATA TOSHIZŌ JA OKITA SŌJI

Shinsengumin perustivat **Kondō Isami** ja **Hijikata Toshizō**. Kondō toimi Shinsengumin komentajana ja Hijikata varakomentajana. Kondō oli karismaattinen ja joukkojensa keskuudessa pidetty, muttei olisi pystynyt pitämään joukkoa kasassa ilman Hijikataa, joka vastasi kurista ja teki kaikki tärkeät päätökset. Shinsengumin terveydenhuollosta vastaan nut **Matsumoto**-niminen lääkäri totesi kerran, ettei Shinsengumi olisi kestänyt ilman Hijikataa, joka esti Kondōa tekemästä vakavia virheitä. Hijikata ei kuitenkaan koskaan yrittänyt syrjäyttää Kondōa, joka oli hänen hyvä ystävänsä, vaan tyytyi varakomentajan asemaan. Hijikatan alaisuudessa työskenteli 10 ryhmän johtajaa, joista jokainen johti kahdenkymmenen miehen joukkoa.

Edon maanviljelijäperheestä lähtöisin olevat Kondō Isami ja Hijikata Toshizō jakoivat mahdollomalta tuntuvan unelman: Molemmat halusivat todellisiksi samuraisiksi. Japanin yhteiskuntaluokat olivat kuitenkin tiukasti määritetyt ja oli lähes mahdotonta siirtyä yhteiskuntaluokasta toiseen. Kumpikin jahtasi kuitenkin jääräpäisesti unelmaansa.

Kondō Isami (近藤勇) tunnettiin aluksi nimellä **Katsugorō**. Hänen isänsä ihaili samuraita ja kertoi usein lapsilleen samuraista tarinoita, jotka vaikuttivat syvästi nuoren Kondōn tulevaisuuteen. Kondō onnistui pääsemään samuraiperheen adoptiopoijaksi, kun oli tehnyt vaikutuksen Shieikan *dōjōa* ylläpitävään **Kondō Shūsukeen** ajamalla kotiinsa tunkeutuneet murtomiehet tiehensä. Päästyään samurailuokkaan Kondō sai luvan kantaa miekkaa. Lahjakkaana miekkailijana hän myös perisi *dōjōn*. Shieikan *dōjōssa* opetettiin Tennen Risshin -tyyliä, joka oli suhteellisen tuntematon, mutta tositilanteessa tehokas miekkailu-tyyli. *Dōjō* oli kuitenkin köyhä ja oppilaita vähän.

Kuva 3: Kondō Isamin patsas Kiotossa. Kuva Karoliina Rankinen, 2012

Viisivuotiaana orvoksi jäänyt Hijikata Toshizō (土方歳三) joutui puolestaan taistelemaan unelmansa puolesta. Vanhinta veljeä lukuun ottamatta perhe ei kannustanut Hijikataa, vaan he yrittivät löytää perheen nuorimmaiselle kunnan ammatin. Kymmenvuotiaana Hijikata pistettiin kauppiaan oppiin, mutta hän riitautui ensimmäisenä päivänä omistajan kanssa ja käveli 10 kilometrin matkan takaisin kotiinsa. Hijikatan isosisko **Nobun** aviomies **Sato Hikogoro** kuitenkin rohkaisi Hijikataa seuramaan unelmaansa ja esitteli tämän Kondōlle, jonka dōjōn toimintaa hän rahoitti. Hijikatan ja Kondōn välille muodostui välittömästi elinikäinen ystävyys. Luonteeltaan he olivat toistensa vastakohtia: Kondō oli unelmoiva ja avoin, Hijikata käytännöllinen ja hiljainen. Hijikata päätti yhdistää työnteon ja unelmansa tavoittelun. Hän ryhtyi kierteleväksi lääkekauppiaksi myyden perheensä valmistamaa lääkettä Ishida Sanyakua, jonka sanotaan tehonneen hyvin haavoihin. Samalla hän pysähtyi matkoillaan lukuisiin dōjōihin, opetteli näiden miekkailutyylejä ja kehitti niiden pohjalta omansa.

Kuva 4: Hijikata Toshizō. Kuva Karoliina Rankinen, Hakodate 2011

Hijikatan tunteneet ihmiset kertoivat, että tämä oli todellisuudessa hyvin ystävällinen ja luotettava mies. Tämän tähden heitä yllätti lempinimi, jonka hän sai toimiessaan Shinsengumin varakomentajana: ”Piru-varakomentaja” (鬼副長、, *onifukuchō*). Hänellä oli pääkaupungissa maine kylmäverisenä ja tiukkana miehenä, joka pystyi tappamaan ihmisiä silmäänsä räpäyttämättä. Hijikata joutui ottamaan tämän roolin ja tukahduttamaan omat tunteensa, jotta Shinsengumi pystyisi säilymään. Ilman tiukkaa kuria se olisi ollut mahdotonta.

Samurai-sukuun kuuluva **Okita Sōji** (沖田総司) jäi Hijikatan tapaan nuorena orvoksi ja hänen sisarensa, joka ei yksin kyennyt pitämään pikkoveljestään huolta, jätti hänet Shieikan *dōjōn* oppilaaksi. Okita osoittautuikin lapsineroksi miekkailun suhteen, ja hänet tunnetaan yhtenä aikansa parhaista miekkailijoista. Jo yhdeksänvuotiaana hän sai luvan opettaa Tennen Risshin -tyyliä. Hänen kerrotaan olleen ankara opettaja, joka ei ymmärtänyt, mikseivät muut kykenisi oppimaan asioita yhtä nopeasti kuin hän. Lopulta hänet nimitettiin *dōjōn* perijäksi. Kondōa ja Hijikataa Okita kohteli isoveljinään ja oli valmis seuraamaan heitä minne tahansa. Okita muistetaan parhaiten ylivertaisten miekkailutaitojensa lisäksi tuberkuloosista, johon hän lopulta menehtyi. Sairaudestaan huolimatta Okita taisteli Shinsengumin riveissä, kunnes sairaus äityi niin pahaksi, ettei hän kyennyt enää edes pitelemään miekkaa, saati sitten taistelemaan.

RŌSHIGUMI

Kun tieto rōshigumin perustamisesta levisi, päätti Kondō ystävineen lähteä suojelemaan shogunaattia ja pääkaupungin rauhaa, sillä he pitivät sitä mahdollisuutenaan nousta todellisiksi, merkittäviksi samuraisiksi. Koska rōshigumiin liittyvän ei tarvinnut kuulua samurai-sukuun, saattoi Hijikatakin liittyä ja sai viimein luvan kantaa miekkaa. Kondōn mukaan lähtivät Hijikatan ja Okitan lisäksi **Nakagura Shinpachi**, **Tōdō Heisuke**, **Harada Sanosuke**, jotka kaikki olivat samurai-suvusta, mutta joutuneet eri syistä jättämään sukunsa. Lisäksi joukkoon liittyivät **Inoue Genzaburō**, joka myös opiskeli Shieikan *dōjōssa*, sekä **Yamanami Keisuke**, joka kunnioitti Kondōa hävittyään tälle ottelussa. 26. maaliskuuta 1863 ryhmä liittyi pääkaupunkia kohti menevään joukkoon, joka lopulta koostui yhteensä 250 rōninista.

Matkan aikana Kondōn vastuulla oli varata kaikille yöpymispaikat menemällä edeltä. Kerran hän kuitenkin unohti varata yöpymispaikan **Serizawa Kamo** -nimisen (芹沢鴨) samurain johtamalle ryhmälle. Tämä luonnollisesti suuttui ja sytytti valtavan kokon keskellä kaupunkia sanoen tarvitsevansa lämmikettä yön ajaksi. Kondō seurasi kauhistuneena, kuinka tuli uhkasi levitä läheisiin rakennuksiin ja rukoili Serizawaa sammuttamaan tulen. Tämä lupasi tehdä niin, kunhan Kondō polvillaan pyytäisi anteeksi. Kondō teki kuin käskettiin ja tuli sammutettiin. Tapauksen johdosta Kondōn ja Serizawan ryhmien välien kerrotaan jääneen pysyvästi huonoiksi.

Saavuttuaan pääkaupunkiin huhtikuun 10. päivänä asettui sekalainen joukko Mibun kylään juuri Kyon ulkopuolelle. Lukuisten *rōninien* kerääntyttyä yhdelle alueelle syntyi ongelmia. Väkivaltainen käytös jätti pysyvän jäljen rōshigumin maineeseen, ja heitä alettiin kutsua Mibun susiksi. Pian saapumisensa jälkeen Kiyokawa keräsi miehet yhteen ja piti pitkän puheen, jossa totesi Tokugawa-suvun ajan olevan ohi ja ettei hän vastoin alkuperäistä tavoitettaan aikonutkaan puolustaa shogunaattia, vaan tarkoituksena oli vetäytyä pääkaupungista ja liittyä Sonnō jōi -taistelijoihin.

Kolmetoista 234 *rōninista* kuitenkin kieltäytyi ja päätti jäädä suorittamaan alkuperäistä tehtäväänsä. Kondōn joukkion lisäksi pääkaupunkiin jäi myös Serizawa ryhmineen. Serizawa kuului vanhaan ja arvostettuun samurai-sukuun, mutta oli joutunut väkivaltaisen ja hallitsemattoman käytöksensä takia jättämään sukunsa. Hänellä oli syntyperänsä ansiosta suhteita, joiden avulla ryhmä sai lopulta virallisen luvan jäädä pääkaupunkiin. Erotukseksi alkuperäisestä rōshigumista heitä alettiin kutsua Mibu Rōshigumiksi. Rōshigumin ko-

mentajan rooli jaettiin Serizawan ja Kondōn kesken, mikä jakoi myös miehet Serizawa- ja Kondō-ryhmään. Todellisuudessa valta oli Serizawalla, joka oli syntyperältään samurai ja katsoi johtamisen olevan hänen tehtävänsä. Varakomentajaksi valittiin Hijikata.

Näihin aikoihin liittyi rōshigumiin Saitō Hajime, joka oli Kondō-ryhmän hyvä tuttava Shieikanin ajoilta. Tapettuaan vahingossa vastustajansa kaksintaistelussa Saitō oli joutunut pakenemaan Edosta. Vaikka Saitō oli hyvin taitava miekkailija, useimmat samurait halveksivat häntä vasenkätisyyden vuoksi. Kondō ja Hijikata olivat kuitenkin heti tunnustaneet Saitōn taidot, kohdellen häntä hyvin. Heidän annettuaan Saitōlle paikan, jossa tämä saattoi miekkailla vasenkätisenä, tämä oli heille loppuelämänsä kiitollinen. Saitō tunnettaankin suuresta uskollisuudestaan Shinsengumille ja sen johtajille. Tämä uskollisuus ja vilpittömyys on tehnyt hänestä yhden Shinsengumin rakastetuimmista jäsenistä.

Saavuttuaan Saitō nimitettiin välittömästi 3. ryhmän kapteeniksi, kun taas 1. ryhmän kapteenina toimi Okita ja 2. kapteenina **Nagakura Shinpachi**. Nämä kolme olivat kiistatta joukon parhaat miekkailijat. Ryhmiä oli kaiken kaikkiaan kymmenen. Ne työskentelivät Hijikatan suorassa alaisuudessa, joka puolestaan vastasi komentajille.

RŌSHIGUMISTA SHINSENGUMIKSI

Osoitettuaan menestystä tehtävissään palkittiin rōshigumi uudella nimellä Shinsengumi (新撰組), ”uudelleen valitut joukot”, millä nimellä ryhmä tunnetaankin parhaiten. Aizu-hanin tuen ansiosta Shinsengumilla oli viimeinkin virallinen lupa partioida kaduilla. Shinsengumi oli kuitenkin kaikkea muuta kuin suosittu, heitä pidettiin lähinnä väkivaltaisina maalaismoukkina.

Shinsengumin vaikeudet eivät olleet ohi, vaan vasta aluillaan. Selvimpänä uhkana olivat tietenkin pääkaupungissa häiriöitä aiheuttavat kiertelevät samurait, joiden löytäminen ja vangitseminen oli osa Shinsengumin työtä. Niittäessään mainetta tehokkaana shogunaatin joukkona Shinsengumi keräsi puoleensa myös vihollisten huomion ja joutui kokoajan varautumaan Sonnō jōin kannattajien hyökkäyksiin.

Suurin ongelma tuli kuitenkin sisältäpäin. Serizawan käytös oli väkivaltaista ja suurieleistä keräten niin vihollisten kuin liittolaistenkin vihat. Hyvin tunnettu on muun muassa tapaus, jossa Serizawa ryhmineen riitautui sumopainijoiden kanssa ja kävi heidän kimpuunsa miekoin, jolloin 10 painijaa kuoli ja useita loukkaantui. Serizawa myös menetti malttinsa ravintolassa ja hajotti paikan niin pahasti, että ravintola joutui lopettamaan toimintansa. Aizu-hanin ja Kondōn ryhmittymän kannalta katsottuna viimeinen pisara oli Yamatoyan tapaus 25. syyskuuta 1862. Serizawa sai kuulla Yamatoya-kaupan omistajan rahoittavan Sonnō jōi -liikkeen tukijoita ja vaati tätä tekemään saman Shinsengumille. Kauppias kuitenkin kieltäytyi ”lahjoittamasta” suojelurahaa. Niinpä Serizawa hankki kannun ja kirkaassa päivänvalossa koko kaupungin nähden räjäytti kaupan. Vaikka Yamatoyan omistaja olikin syyllinen, oli Serizawa kuitenkin mennyt liian pitkälle. Aizuhan antoi Kondōlle käskyn salamurhata Serizawa ja ottaa kokonaisuudessaan Shinsengumin johtoonsa. Itsekin Serizawan käytökseen kyllästyneinä Kondō kannattajineen otti tehtävän vastaan.

Salamurha toteutettiin 30. lokakuuta 1863. Suunnitelmaan kuului Serizawan ja tämän ryhmittymän juottaminen humalaan. Heidän pantuaan yöpuulle hiipivät Hijikata, Okita,

Yamanami, Inoue ja Harada huoneen ulkopuolelle. Salamannopeasti he ryntäsivät huoneeseen ja tappoivat humalaisen joukkion. Tarkkoja tapahtumia ei tiedetä, mutta tänäkin päivänä huoneen katon palkissa on miekan jättämä lovi muistona tuosta yöstä. Yagitein asukkaiden uskotaan nähneen syylliset, mutta he järkyttyivät niin pahasti tapahtuman johdosta, etteivät koskaan kertoneet, mitä tuona yönä näkivät.

Kaikesta vaivasta huolimatta Kondō, tietäen, ettei Shinsengumi olisi pärjännyt ilman Serizawaa ja tämän suhteita, järjesti Serizawalle kunnolliset hautajaiset ja muistomerkin. Serizawan ja tämän ryhmittymän kuoleman myötä Kondōsta tuli Shinsengumin ainoa komentaja. Serizawan käytös jätti kuitenkin pysyvät jäljet Shinsengumin maineeseen, minkä tähden heitä on pidetty väkivaltaisena joukkona, joka ei ollut sen parempi kuin *rōninitkaan*.

IKEDAYAN TAPAUS

Shinsengumi onnistui pidättämään **Furutaka Shuntarō** -nimisen patriootin (Sonnō jōi). Hijikatan suorittamassa kuulustelussa saatiin selville, että patriootit aikoivat syyttää pääkaupungin tuleen ja siepata keisarin. Jäsenet kokoontuisivat joko Shikokuyassa tai Ikedayassa, jotka olivat molemmat majataloja.

Hijikata ja Kondō joukkoineen hajaantuivat 8. heinäkuuta 1864 kohti majataloja. Shikokuyaa kohti etenevä Hijikata otti suurimman osan joukoista mukaansa, sillä he olivat arvioineet tämän olevan todennäköisin tapaamispaikka. Ikedayaa kohti suuntavan Kondōn mukana oli vain viisi miestä. Oikeaksi kohteeksi osoittautui Ikedaya. Peläten patrioottien pakenevan Kondō päätti hyökätä heti odottamatta apujoukkoja. Kondō miehineen tunkeutui Ikedayaan ja alkoi verinen taistelu, jossa vastapuolella oli 20 patrioottia. Taistelun aikana Okita pyörtyi verta oksentaen, mikä oli ensimmäinen merkki häntä vaivaavasta tuberkuloosista.

Kuultuaan oikean kohteen olevan Ikedaya Hijikata lähti välittömästi avuksi. He saapuivat paikalle juuri ajoissa; sinne oli saapumassa myös samuraiden johtama toinen partio. Jos he olisivat päässeet sisään, Shinsengumi ei olisi saanut kunniaa Ikedayan tapauksesta. Hijikata kuitenkin komensi miehensä auttamaan Ikedayassa taistelevia tovereita ja jäi itse pidättelemään samuraita. Pitkän yön jälkeen Shinsengumi voitti taistelun, jossa se menetti yhden miehen ja patriootit yli kymmenen. Loput pidätettiin. Tämä tapaus laajensi Shinsengumin mainetta ja vaikutti suuresti heidän arvostukseensa. Se on edelleen kiistatta Shinsengumin historian merkittävin kohta.

BOSHIN-SOTA

Pitkään epävarmana jatkunut poliittinen tilanne puhkesi viimein 27. tammikuuta 1868 Toba-Fushimin taisteluksi (*Toba-Fushimi no tatakai*, 鳥羽・伏見の戦い), joka aloitti Boshin-sodan. Tokugawa-suvun pitkä hallintokausi päättyi, kun keisari kääntyi kannattamaan Sachōta (Satsuma-hanin ja Chōshū-hanin yhdistyneet joukot). Ratkaisevaa oli myös Sachōn uusien aseiden tehokas käyttö. Japanin eristyneisyyden aikana ei uuden tyyppisiä aseita juurikaan ollut, vain kömpelöitä vanhoja malleja. Uusilla malleilla osumatarkkuus ja kantomatka paranivat huomasti. Tappioon vaikutti myös huono johtaminen, sillä shogunaatti sijaitsi Osakassa ja oli näin kyvytön tekemään kunnollista strate-

giaa. Shinsengumi menestyi tilanteeseen nähden hyvin, mutta sai käskyn vetäytyä. Toba-Fushimin taistelu käänsi vallinneen tilanteen tyystin. Koska keisari kääntyikin kannattamaan Sachōta, tuli shogunaatista ja tämän liittolaisista kapinallisia. Useimmat klaanit pettivät Tokugawan ja vaihtoivat puolta, vain muutama klaani jäi puolustamaan vanhaa hallintoa. Shinsengumi kuului näihin muutamaan, jotka eivät vaihtaneet puolta.

Tappio Toba-Fushimin taistelussa pakotti Shinsengumin vetäytymään Osakaan ja edelleen Edoon, jonne myös shogunaatti oli paennut. Edossa Kondō liittyi Shinsengumiin; hän oli ollut vakavan ampumahaavan takia sivussa Toba-Fushimin taistelusta. Tämän tähden Kondō ei kyennyt ymmärtämään tilanteen vakavuutta, mikä vaikutti joukon moraaliiin. Hijikatan määräyksestä Shinsengumin varustus länsimaalaistettiin ja katanan rinnalle tulivat kiväärit ja kanuunat. Myös puvustus länsimaalaistettiin ja *haori* sai jäädä menneisyyteen.

Kuva 5: Hijikata Toshizōn patsas Goryōkaku-tornissa. Kuvassa Hijikata on pukeutunut länsimaalaistyyliseen uniformuunsa, jota hän käytti Hakodatessa taistellessaan. Kuva: Karoliina Rankinen, Hakodate 2011

Pian Shinsengumi sai määräyksen johtaa Kōshūssa taistelua, joka päättyi katastrofiin. Kondōn kokemattomuus uusien aseiden suhteen sekä hänen asenteensa johtivat tappioon. Alusta saakka mukana olleet liittolaiset Nakagura ja Harada jättivät joukon Nakaguran riideltä kiivaasti Kondōn kanssa.

Tämän jälkeen Shinsengumi joutui piirityksen kohteeksi. Häviöstä masentunut Kondō totesi, ettei hänestä enää ollut hyötyä Shinsengumille ja päätti antautua viholliselle päästääkseen Hijikatan ja muut Shinsengumin jäsenet pakoon. Hän otti näin omalla tavallaan vastuun Kōshūn häviöstä. Kondō antautui salanimellä, mutta hänet tunnistettiin ja määrättiin kuolemaan. Tämä ei järkyttänyt Kondōta. Sen sijaan kuolintapa järkytti häntä. Hänen ei sallittu suorittaa seppukua, sillä hän oli syntyperältään talonpoika. Hänet teloitettiin kaulan katkaisulla 17. päivänä toukokuuta 1868. Okita Sōji puolestaan kuoli tuberkuloosiin 19. heinäkuuta. Shinsengumin vetäytyessä Aizusta Saitō Hajime jäi Aizuun edustamaan Shinsengumia. Näin Shinsengumin alkuperäisistä jäsenistä jäljellä oli enää Hijikata.

Kondōn kuolema järkytti Hijikataa syvästi, mutta hän otti elämäntehtäväkseen johtaa Shinsengumia, jonka hän ja Kondō olivat yhdessä luoneet. Hijikata liittyi muihin vanhan shogunaatin kannattajiin. Hijikatan maine Shinsengumin varakomentajana oli todiste hänen kyvyistään, ja hänelle annettiin tehtäväksi johtaa joukkoja Utsunomiyan linnakkeen valtauksessa. Kukaan ei uskonut valtauksen olevan mahdollista; Hijikatalla oli liian vähän miehiä ja joukot oli vasta muodostettu ja vailla yhtenäistä päämäärää. Kerrotaan, että pelästyneenä ylivoimasta yksi sotilas yritti paeta. Hijikata tappoi hänet yhdellä iskulla varoitukseksi muille. Kukaan ei enää yrittänyt paeta ja linnake vallattiin kolmessa päivässä. Hijikata itse haavoittui lievästi taistelussa ja linnake menetettiin pian. Vanhan shogunaatin joukot, Hijikata ja Shinsengumi mukaan lukien, joutuivat vetäytymään.

EZON TASAVALTA

Joukot vetäytyivät aina Ezoon (nykyiseen Hokkaidoon) asti. Suunnitelmana oli luoda **Enomoto Takeakin** johdolla uusi valtio, jossa samuraiden arvot säilyisivät länsimaalaisyhtymisen rinnalla. Hijikatan johtamat joukot menestyivät Ezon valtauksessa. He saivat jopa vallattua linnakkeen menettämättä ainuttakaan miestä. Ezo muutti Hijikataa: hänestä tuli koko armeijan ihailema mies, jonka pelkän läsnäolon sanotaan rauhoittaneen sotilaita taistelussa. Tämä oli valtava muutos ”piru-varakomentajasta” ihailluksi komentajaksi. Sukulaisten mukaan Hijikata todellisuudessa vain lakkasi esittämästä kylmäkiskoista ja palautui omaksi itsekseen, kun ei ollut tarvetta pitää kuria. Kaikki olivat Ezossa omasta tahdostaan ja valmiit kuolemaan aatteidensa puolesta. He olivat kurinalaisia ilman valvontaa.

Ezon valtauksen onnistuttua perustettiin 27. tammikuuta 1869 Ezon tasavalta (Ezo Kyōwakoku, 蝦夷共和国). Hallinnon keskuksena toimi linnake, Goryōkaku (五稜郭), joka oli suunniteltu länsimaalaisen mallin mukaan tähden muotoon. Yhteistyössä ranskalaisten sotilaiden kanssa luotiin myös Yhdysvaltain malliin pohjautuva länsimaalaistyylinen hallinto, jonka presidenttinä toimi Enomoto Takeaki. Hijikata nimitettiin puolestaan armeijan varapäälliköksi. Japanin uusi hallitus ei kuitenkaan tunnustanut uutta valtiota.

Kuva 6: Goryōkaku-linnoituksen (五稜郭) jäännökset Hakodatessa. Kuva Karoliina Rankinen, Hakodate 2012

Ezon tasavalta kestitkin vain lyhyen hetken, minkä jälkeen Japanin hallituksen joukot hyökkäsi Ezoon ja alkoi Hakodaten sota. Hijikata onnistui pysäyttämään Japanin joukkojen etenemisen, mutta toisaalla siinä epäonnistuttiin. Välttyäkseen jäämästä kahden tulen väliin Hijikata vetäytyi Goryōkakuun. Kun Shinsengumin joukot olivat pulassa eturintamalla, Hijikata lähti välittömästi apuun ja rynnisti kohti vihollisia viimeisen kerran. Häntä ammuttiin kuolettavasti vatsaan 20. kesäkuuta 1869. Kun tieto Hijikatan kuolemasta saavutti sotilaat, he purskahtivat itkun.

Hijikatan kuoltua ei ollut ketään, joka olisi pärjännyt taistelussa Japania vastaan. Ezon joukot antautuivat ja 27. kesäkuuta 1869 Ezon tasavalta hajotettiin ja liitettiin osaksi Japania. Hijikatan perheelle tämän kuolemasta ilmoitti hänen pitkäaikainen avustajansa **Ichimura Tetsunosuke** (市村 鉄之助), jonka Hijikata oli muutamaa päivää ennen kuolemaansa komentanut jättämään taistelun, sekä viemään perheelleen muutamia henkilökohtaisia esineitä, kuten miekkansa, kuolinrunonsa ja valokuvansa. Haluten pysyä loppuun asti Hijikatan palveluksessa Ichimura kieltäytyi aluksi, mutta Hijikata taivutteli hänet lähtemään. Todennäköisesti Hijikata halusi säästää vasta 15-vuotiaan nuorukaisen hengen.

Hijikata ei ollut odottanutkaan sotivansa voittoisaa sotaa. Ennen lähtöään Ezoon Hijikata oli todennut lääkäri Matsumotolle, ettei hän ollut lähdössä voittamaan taistelua, vaan kuolemaan shogunaatin mukana. Hän oli sanonut, että olisi häpeä, ellei joku sitä tekisi. Hijikatan kuolinruno kuuluukin:

よしや身は蝦夷が島辺に朽ちぬとも魂は東の君やまもらむ
Vaikka ruumiini hajoaa Ezon saarella, sieluni vartioi herraani idässä.

Kuva 7: Hijikata Toshizōn hauta Hakodatessa. Kuva Karoliina Rankinen, 2012

SELVIITYJÄT

Shinsengumin keskeisistä jäsenistä harvat selviytyivät. Näihin kuuluivat Nagakura Shinpachi ja Saitō Hajime, jotka yhdessä pystyttivät kuolleiden toveriensa kunniaksi muisto-

merkin. Molemmat selvisivät Meiji-uudistusten ajasta, ja heidän jälkeläisensä elävät tänäkin päivänä vaalien heidän muistoaan. Shinsengumista lähdettyään Nagakura taisteli perustamansa ryhmän kanssa shogunaanin puolesta, mutta palasi Haradan kuoltua sukunsa luokse, joka piti hänet turvassa sodan päättymiseen asti. Saitō puolestaan taisteli Aizussa Shinsengumin nimellä loppuun saakka. Sodan loppuessa hän tekeytyi kuolleeksi ja otti nimekseen **Fujita Gorōn** (藤田 五郎). Hän liittyi myöhemmällä iällä uuden hallituksen poliisivoimiin. Näin hän sai edelleen kantaa miekkaa hallituksen antamalla erikoisluvalla.

Lisäksi selviytyjiin lukeutui vähemmän tunnettu **Shimada Kai**, joka seurasi Hijikataa aina Ezoon saakka. Shimada omisti koko elämänsä Shinsengumille hankkien sodan jälkeen paikan vartijana Shinsengumin vanhan päämajan luota. Shimada Kain muistelmat ovat yksi tärkeimmistä lähteistä Shinsengumin tutkijoille. Vastikään löydettiin myös Nakagura Shinpachin muistelmat. Hänen jälkeläisensä **Sugimura Etsuro** (杉村悦郎) onkin erikoistunut tutkimaan Shinsengumin historiaa ja kirjoittanut useita aiheeseen liittyviä kirjoja.

SHINSENGUMIN LEGENDA

Shinsengumin suosio perustuu osittain onnistuneeseen popularisointiin. Elinaikanaan ja heti Meiji-restauraation jälkeen Shinsengumi ei ollut järin tunnettu tai ihailtu, mutta 1920-luvulla alkoi ensimmäistä kertaa ilmestyä Shinsengumista kertovaa fiktiivistä kirjallisuutta, kuten Shimozawa Kanin *Shinsengumi shimatsuki* (1928). Varsinainen läpimurto tapahtui 1960-luvulla: tuolloin ilmestyi useita elokuvia, jotka nostivat Shinsengumin nykyiseen suosioonsa. Alkuna voidaan pitää **Shiba Ryōtarōn** kirjaa *Moeyo Ken*. Sittemmin alkoi ilmestyä lukuisia elokuvia ja kirjoja, jotka romantisoivat Shinsengumin tarinan ja nostivat heidät suosioon. Nykyään on tuskin ainuttakaan lahjatavarapuotia, jossa ei myytäisi jotain Shinsengumiin liittyvää tavaraa, makeisista avaimenperiin.

Kuva 8: Shinsengumi-makeisten käärepaperi. Kuva Karoliina Rankinen, 2013

Shinsengumin osoittama lojaalius ja sinnikkyys vetoavat myös tämän päivän japanilaisiin, samalla tavalla kuin suomalaisiin tarinat sisukkaista talvisodan sankareista. Shinsengumi pyrki muuttamaan systeemiä sisältäpäin toivoen luokkajärjestelmän muuttuvan joustavammaksi, mutta he eivät toivoneet sen katoamista. Shinsengumin jäsen pyrki muuttamaan omaa kohtaloaan liittymällä näiden viimeisten samuraiden joukkoon. Myös heidän elämänsä traagisuus kiehtoo. Shinsengumi rinnastetaan monesti japanilaisten suuresti rakastamiin kirsikankukkiin. Sakurat vetävät keväisin japanilaiset ihastelemaan niiden sykhdyttävää kukintaa, joka kuitenkin kestää vain pienen hetken. Maahan leijailevat terälehdet symboloivatkin elämän hetkellisyyttä. Kuten kirsikankukatkin, Shinsengumi eli vain lyhyen hetken, mutta täysillä huolimatta siitä, kuinka sotaisa aikakausi heitä riepotteli.

Syntyperänsä vuoksi heitä ei myöskään koskaan elinaikanaan hyväksytty täysin todelliseksi samuraksi, vaan he joutuivat jatkuvasti taistelemaan sen puolesta mihin uskoivat ja mistä unelmoivat ja silti heidät lopulta tuhottiin, yksi kerrallaan. Shinsengumi ei tietenkään ollut millään tavoin viaton uhri, vaan vuodatti verta siinä missä muutkin. Mutta myös tämä synkkä puoli on kiehtova osa Shinsengumin historiaa. He eivät ajatelleet niinkään paljon koko Japanin kohtaloa, vaan Shinsengumia ja sen säilymistä. Shinsengumin jäsenet halusivat ennen kaikkea suojella Shinsengumin olemassaoloa. Tämä vahva yhtenäisyyden tunne ja halu suojella omiaan elää edelleen nykypäivänkin Japanissa. Shinsen-

gumin jäsenet päättivät omasta tahdostaan ja uskollisuudestaan jäädä häviäjien puolelle, kohti varmaa kuolemaa. Heidän elin- ja kuolintapansa oli paljon lähempänä bushidoa kuin syntyperäisten samuraiden.

Tragedioista erityisesti Okita Sôjin vetää ihmisiä puoleensa. Myös Saitô Hajime, jota syrjittiin elinaikanaan vasenkätisyytensä vuoksi, on nykyään yksi suosituimmista Shinsengumin jäsenistä. Molemmat olivat aikansa parhaita miekkamiehiä. Vaikka Shinsengumi otti jäseniä samurailuokan ulkopuolelta, nämä pyrittiin kouluttamaan siten, että he selviäisivät taisteluista. Intensiivisen koulutuksen ja nopean käytännön harjoittelun ansiosta Shinsengumissa oli vain vahvoja jäseniä. Kyselyäni, miksi Shinsengumi on niin suosittu Japanissa, perusteluna oli usein, ”koska he olivat niin vahvoja”. Shinsengumin voimat ovatkin legendaarisissa mitoissa, joten ne on helppo kääntää viihdeteollisuuden käyttöön esimerkiksi peleissä ja televisiossa.

SHINSENGUMI-TURISMI

Monien alueiden nähtävyydet liittyvät Shinsengumiin. Esimerkiksi Kiotossa on lukemattomia Shinsengumin elämään liittyviä paikkoja, jotka ovat faneille tärkeitä käyntikohteita, kuten Mibu-temppeli, jossa Shinsengumi majaili uransa alkuaikoina. Suurin osa vierailijoista on joko keski-ikäisiä miehiä tai nuoria naisia. Alkuperäisen Ikedayan paikalle on jälleenrakennettu Ikedaya-ravintola, jossa sisustus sekä kaikki juomat ja ruoat liittyvät Shinsengumiin. Paikka on suosittu ja eikä sinne juuri pääse ilman varausta.

Kuva 9: Mibu-temppeliin jätetyt tuhat origami-kurkea Shinsengumin väreissä. Kuva Karoliina Rankinen, Kioto 2012

Hinon kaupungissa, jossa Hijikata ja Kondô syntyivät ja kasvoivat, järjestetään vuosittain toukokuussa suosittu Shinsengumi matsuri (Shinsengumi-festivaali). Siihen kuuluu

paraati, jossa Shinsengumin haoriin sonnustautuneet osallistujat kulkevat halki kaupungin esittäen Shinsengumia. Festivaalin aikana kaupungin vierailijamäärä moninkertaistuu ja on suuri rahantuoja ja paikallinen huvi. Hakodatessa puolestaan Hijikata on erityis-asemassa. Hänellä on siellä useita patsaita ja oma museo. Alueen historiallisista henkilöistä hän on kaikkein tunnetuin.

Jopa jäsenten haudat ovat suosittuja kohteita. Hijikatan haudalle Hakodatessa tuodaan päivittäin tuoreita kukkia. Saitō Hajimen haudan puolestaan erottaa hautausmaallakin jo kaukaa sen ympärillä parveilevasta fani-laumasta. Välttyäkseen väestöryntäykseltä, joka voisi vahingoittaa hautoja, on pääsy Okita Sōjin haudalle yhtä päivää vuodessa lukuun ottamatta kielletty.

Etäisyyden vuoksi Shinsengumiin liittyvä turismi koskee pääasiassa vain japanilaisia, mutta myös Yhdysvalloissa ja Euroopassa on innokkaita Shinsengumin faneja, jotka ovat valmiita matkustamaan pitkiäkin matkoja päästäkseen historiallisille tapahtumapaikoille. Jotkut matkustavat useammankin kerran. Monet fanit ovat olleet tänä vuonna (2013) erityisen aktiivisia, sillä 29. huhtikuuta tulee kuluneeksi 150 vuotta Shinsengumin perustamisesta.

LÄHTEET

Aizuwakamatsun museon kotisivut:

<http://www.city.aizuwakamatsu.fukushima.jp/j/rekishi/Shinsengumi/index.html> (luettu 10.4.2013).

Hijikata, Megumi 2005: Shison ga kataru Hijikata Toshizō, 子孫が語る土方歳三 [Hijikata Toshizō jälkeläisen kertomana]. Shin Jinbutsu Ōraisha, Tōkyō.

Hillsborough, Romulus 2005: Shinsengumi: The Shogun's Last Samurai Corps. Tuttle Publishing, Rutland, Vermont.

Hino-kylän Shinsengumi festivaalin kotisivut:

<http://makoto.shinsenhino.com/archives/english/120426175930.php> (luettu 5.4.2013).

Hirao, Michio 2003: Shinsengumi shiroku, 新撰組史録 [Shinsengumin kronikat]. Shin Jinbutsu Ōraisha, Tōkyō.

Kimura, Sachihiko 2000: Kyoto, Bakumatsu Ishin wo yuku, 京都・幕末維新をゆく [Kioto kohtaa uudistuksen Bakumatsu-aikana]. Tankōsha, Kyōto.

Koga Shirō 1993: Ōtori Keisuke: Hijikata Toshizō to no shukkai to wakare, 大鳥圭介: 土方歳三との出会と別れ [Ōtori Keisuke: Hijikata Toshizōn tapaaminen ja ero]. Sairyūsha, Tōkyō.

Lee, Rosa 2011: Romanticising Shinsengumi in Contemporary Japan. <http://pdf.jpf-sydney.org/newvoices/4/chapter8.pdf> (luettu 9.4.2013).

Maekawatei-museon sivut: <http://kyu-maekawatei.com/> (luettu 10.4.2013).

Matalamäki, Eveliina 2011: Kohti uutta Japania: Meiji-restauraatiota ympäröivän aikakauden 1853–1878 historiakuva Rurouni Kenshin -mangassa. Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto,

https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/36716/URN_NBN_fi_jyu-2011092311438.pdf?sequence=5 (luettu 15.4.2013).

Shinsengumi Kentei –fanisivusto: <http://www.kentei-uketsuke.com/shinsen-gumi/> (luettu 10.4.2013).

Zusetsu, Shinsengumi Bakumatsu Zantoufu Ketteihan 2009 (図説・新撰組 幕末斬闘賦 決定版). 歴史群像シリーズ [Historian valos -sarja]. Gakushūkenkyūsha, Tōkyō.